

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 241/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Suomen Sairaankuljetusliitto SSK ry kiittää lausuntomahdollisuudesta. Liitto keskittyy lausunnossaan ensihoitopalveluun ja toiminnan valvontaan.

Yleistä

Ensihoitoala on ollut valtavassa murroksessa reilut kymmenen vuotta, viimeisimmän terveydenhuoltolain valmistelun ja muutoksen jälkeen. Ennen muutosta yksityisiä ensihoitopalvelualan yrityksiä oli noin 250 kappaletta ja nykyhetkellä yritysten määrä on alle 50. Ennen vuotta 2013 suurimman osan maamme ensihoitopalveluista tuottivat yksityiset palveluntuottajat.

Suomen Sairaankuljetusliitto SSK ry yhtyy esityksessä esitettyihin lainsäädäntöratkaisuihin. Ensihoitoalan ja terveydenhuoltoalan isojen linjausten päättäminen ja tilanteen vakiinnuttaminen on nyt tärkeintä. Jatkuva epävarmuus palveluntuottajista riippumatta on valtava rasite perustyötä tekeville hoitajille ja ammattitaitoista henkilökuntaa siirtyy muille toimialoille. Kaikkien tulee hyväksyä myös se, että näin isossa kokonaisuudessa valmista ei tule kerralla, vaan eduskunnan tehtävä on jatkaa prosessia ja hioa lainsäädäntöä kansalaisten parhaaksi, myös isojen linjausten jälkeen.

Ensihoidon palveluntuotanto

Hyvinvointialueilla tulee olla aito mahdollisuus valita palveluntuottaja. Järjestämislain perusteluissa asiaan on otettu kantaa ja periaatteellisesti esityksessä näin onkin. Suurin haaste on kirjaustapa, joka tulee johtamaan eri alueilla eri tulkintoihin. Lainsäädännön tulisi olla lähtökohtaisesti valmistuessaan niin selkeä, että tulkintaa ei tarvitse mittauttaa heti eri oikeusasteissa.

Ensihoitoalla puhutaan yleisesti ensihoitovalmiuden ylläpidosta silloin, kun ambulanssiyksiköt päivystävät sovituilla valmiuksilla eri alueilla. Esityksessä ensihoidon valmiuden ylläpitäminen olisi yksityisiltä palveluntuottajilta kielletty. Perusteluissa asiaa käydään läpi ja todetaan, että ensihoitovalmiuden ylläpidolla tarkoitetaan laajempaa kokonaisuutta ensihoidon valmiuden osalta, josta vastaa luonnollisesti hyvinvointialue. Väärien tulkintojen riski tulee siitä, että alalla yleisesti käytössä oleva termistö saa lainsäädännössä laajemman merkityksen. Olisi helpompaa muuttaa lausetta, kuin koko maan kattavan toimialan vakiintunutta termistöä

Järjestämislain 12 § 2 momentin 4) kohdan mukaan hyvinvointialue ei saisi hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettua ensihoitopalvelua lukuun ottamatta mainitun lain 40 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa tarkoitettua palvelua. Terveydenhuoltolain 40 §: 1 momentin kohta 2) ensihoitovalmiuden ylläpitäminen olisi kielletty yksityisiltä palveluntuottajilta.

Järjestämislain 12 § 2 momentin 4) kohtaan lisäämällä yhden numeron asia olisi kaikkien toimijoiden ymmärrettävissä. ***"Järjestämislain 12 § 2 momentin 4) kohdan mukaan hyvinvointialue ei saisi hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta terveydenhuoltolain 40 §:ssä tarkoitettua ensihoitopalvelua lukuun ottamatta mainitun lain 40 §:n 1 momentin 1, 2 ja 3 kohdissa tarkoitettua palvelua."***

Lain valmistelun aikana ja aikaisemmin mainitun kirjauksen vuoksi osa sairaanhoitopiireistä on jo tehnyt tulkinnan, että ensihoitopalvelua ei voi jatkossa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta. Vaikka asia mainitaan perusteluissa, niin myöhemmin lakia tulkitaan suoraan laissa lukevan tekstin mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön valvonta sairaanhoitopiireissä ja tulevilla hyvinvointialueilla

Suomen Sairaankuljetusliitto on hyvin huolissaan nykyisten sairaanhoitopiirien omista tulkinnoista lainsäädännössä. Viimeaikaiset uutisoinnit eri sairaanhoitopiirien suorahankinnoista ilman kilpailutuksia ovat vain jäävuoren huippu. Sama tilanne koskee tällä hetkellä useita sairaanhoitopiirejä maassamme. Sosiaali- ja terveysministeriön tulee lisätä merkittävästi sairaanhoitopiirien ja jatkossa hyvinvointialueiden ohjeistamista ja valvontaa.

Nykyisin voimassa olevan terveydenhuoltolain 40 § ensihoitopalvelun sisältö 1) äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi ja kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon hoitolaitoksen ulkopuolella, eivät kuitenkaan meripelastuslaissa (1145/2001) tarkoitetut tehtävät, tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön ja äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot, silloin kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa.

Voimassa oleva terveydenhuoltolaki on hyvin yksiselitteinen ensihoitopalveluun kuuluvien siirtojen osalta. Ensihoitopalveluun kuuluvat vain äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot, silloin kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Nyt kuitenkin isossa osassa sairaanhoitopiirejä suurin osa myös kiireettömistä ambulanssilla suoritettavasti siirroista "naamioidaan" ensihoitopalveluun kuuluviksi siirto-tehtäviksi. Tämä tarkoittaa sitä, että ympäri maan ensihoitoyksiköt ovat ison osan ajastaan kiinni kiireettömissä siirtokuljetuksissa ja näin ollen pois ensihoitovalmiudesta. Tällä tavalla saadaan suoria tulonsiirtoja palveluntuottajalle, vääristetään kilpailua ja heikennetään ensihoitopalvelun valmiutta. Asia vääristää myös ensihoitoyksiköiden laskettua käyttöastetta ja näin ollen niiden todellista tarvetta. Ensihoitopalvelulle tulee taata jokaisella alueella sellainen rahoitus, että ambulansseja ei ajateta vain laskutuksen vuoksi edestakaisin. Kiireettömät tehtävät tulisi kilpailuttaa jo eu-lainsäädännön puitteissa.

Edellä mainittu asia on niin kriittinen koko valtakunnan tasolla, että toivomme arvoisan sosiaali- ja terveysvaliokunnan ottavan siihen kantaa. Asia on merkittävä tulevan lainsäädännön kannalta, jotta tilanne ei lähde tai jatku vääristyneenä tulevilla hyvinvointialueille.

Suomen Sairaankuljetusliitto SSK ry

Toni Långström
puheenjohtaja

Jali Smolander
varapuheenjohtaja